

Miljødokumentasjon for

Tekst: Håkon Hauan, EPD-Norge og Lyskultur, illustrasjoner: EPD-Norge

EPD, hva er det, og hva har det med meg å gjøre?

Slik svarer mange innen belsningsbransjen når en innkjøper, arkitekt eller entreprenør ber om EPD - Environmental Product Declaration, i forbindelse med levering av belsningsystemer til mindre eller større prosjekter.

Kravet til dokumentasjon, om det er energiforbruk, produktspesifikasjoner, EU-merking etc., er økende for alle produsenter og leverandører, og det blir nok ikke noe mindre fremover, heller tvert imot. Viktige premissgivere som for eksempel offentlige innkjøpere,

ønsker og krever mer dokumentasjon av produktenes miljøegenskaper og miljøpåvirkninger.

Lysbransjen har vært, og er dyktige, på blant annet LCC-analyser og energiforbruk på anlegg i drift. Nå er det tydelige signaler og trender på at miljødokumentasjon som tar hensyn til LCA – Life Cycle Analysis, blir forespurt og foretrukket, og dette er en virkelighet som også belsningsbransjen må ta inn over seg og aktivt forholde seg til.

Byggenæringen har de siste 10-12 årene forespurt EPD som del av dokumentasjonen. Her har blant annet

belysningsbransjen

Statsbygg vært førende. De første årene har det vært stort fokus på selve bygget, men nå blir det også stilt krav til installasjonene i et bygg. Elektriske installasjoner som varme, ventilasjon, heiser og lys er helt klart områder hvor Statsbygg og andre offentlige innkjøpere i større grad vil be om miljødokumentasjon og EPDer.

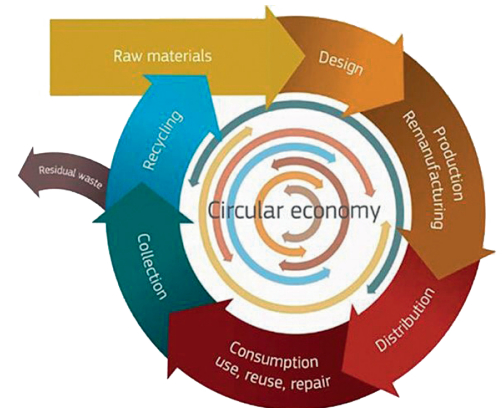
Sertifiseringsordninger for bygninger, som BREEAM, vokser i popularitet – ikke bare i Norge, men i hele verden. Den norske tilpasningen BREEAM-NOR gir poeng for leverandører som kan dokumentere sine løsninger med EPDer, og for få den beste kategorisering er det helt nødvendig at mange leverandører kan fremvise slik dokumentasjon. Leverandører som ikke har EPD kan i verste fall bli ekskludert fra anbud/ levering.

Utviklingen går helt klart i retningen hvor innkjøpere, både offentlige og private, krever stadig mer miljødokumentasjon, og at EPD er den foretrukne ordningen, historisk sett, innenfor bygg i Norge.

Det politiske skiftet ("det grønne skiftet") fra en lineær økonomi til en sirkulær økonomi er med på å forsterke denne trenden. Et produkts miljøpåvirkning kan ikke lenger kun måles under bruksfasen, men man må inkludere hele løpet fra uttak av råvarer til størst mulig grad av gjenbruk ved slutten av produktets levetid.

Så hva er egentlig en EPD?

En miljødeklarasjon er et kortfattet dokument som oppsummerer miljøprofilen til en komponent, et ferdig produkt eller en tjeneste på

Light House er et fyrtårn i Norden innen
butikk- og prosjektbelysning

SCOPE LED SKINNESPOT

Perfekt spotlight for bruk i restauranter, kafeer, kontorer og museer.

Dimbar LED spot i moderne design som passer i de aller fleste miljøer.

Finnes for både 3-T og 1-T skinne.

Dimmer jevnt med vanlig Triac dimmer.

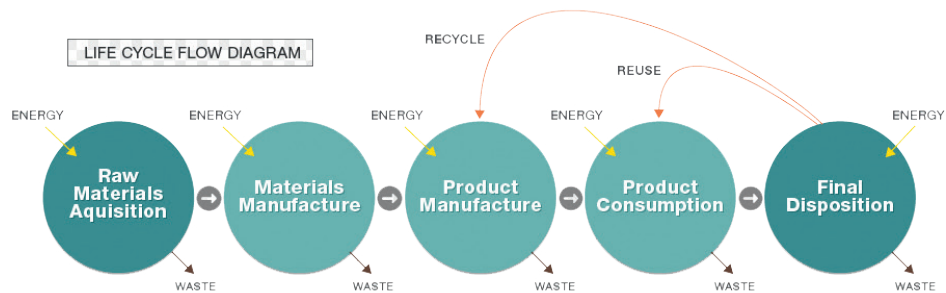
LED 12W 2700 K 36° >90 730lm Dimbar/Triac

Farge: Sort og hvit

22 64 20 00

en standardisert og objektiv måte. Forkortelsen EPD brukes både i norsk og internasjonal sammenheng. EPD står for Environmental Product Declaration.

Kravene til hvordan en EPD skal lages er spesifisert i ISO-standarden 14025 Environmental Labels and Declarations Type III. En EPD lages på grunnlag av en livsløpsanalyse (LCA) etter ISO 14040-14044. De standardiserte metodene sikrer at miljøinformasjon innen samme produktkategori lar seg sammenlikne fra produkt til produkt, uavhengig av region eller land. Hensikten er at kunden skal kunne sammenligne miljøprofil og foreta en vurdering og et valg basert på miljødeklarasjonen. Kontormøbler, rengjøringstjenester, et tonn standardsement som benyttes til betong i et boligprosjekt, eller en kWh vannkraft til oppvarming av et kontorbygg, er alle eksempler på hva som kan miljødeklarerer.

Uavhengig verifiserte miljødeklarasjoner sikrer miljøinformasjon i henhold til de fire kravene: objektivitet, sammenlignbarhet, troverdighet og adderbarhet.

Fundamentet i en EPD er en LCA analyse. LCA analyse er i utgangspunktet basert på prinsippet "fra Vugge til Grav", men nå blir "Grav" mer og mer erstattet av gjenbruk, resirkulering og eventuelt deponi/destruksjon.

En EPD viser på en kortfattet måte LCA-beregninger som gir nøkkelverdier for en rekke felles faktorer, som for GWP – Global Warming Potential, forbruk av energi, splittet opp i fornybar og ikke fornybar, transport etc.

Denne informasjon gir brukeren av EPD et grunnlag for å sammenligne miljøprestasjoner mellom produkter for deretter å kunne velge det produktet eller den løsningen som gir minst total miljøpåvirkning.

Miljøetsatsing i Statsbygg

Det er store miljøgevinster å hente i bygge- og eiendomsbransjen. Som en av landets største eiendomsforvaltere, med 2,8 millioner kvadratmeter bygningsmasse i inn- og utland, har Statsbygg et ansvar for å være en pådriver og en rollemodell for resten av næringen. Dette

gjenspeiles i vår miljøstrategi og vår langsiktige ambisjon om en klimanøytral eiendomsportefølje i 2030.

Valg av byggemateriale har stor innvirkning på miljøet. Statsbygg skal alltid velge de mest miljøvennlige materialene, dersom det kan gjøres uten urimelige kostnader eller ulemper. Gjennomgående høy miljøbevissthet ved materialvalg er essensielt i beregningene av prosjektenes CO2 fotavtrykk. For å gjøre slike beregninger behøver vi EPD (Environmental Product Declaration). Vi setter derfor krav til EPD for de mest benyttede materialene i våre byggeprosjekter.

Zumtobel Group er en leverandør som allerede har innført EPD på sine produkter, og vi har spurt produktansvarlig for Nord Europa, Fredrik Lunell, om hans synspunkt på EPD for belyningsprodukter:

-Jeg tror EPD i aller høyeste grad er hensiktsmessig. Utfordringen i dag er mangelen på en standard for hvordan dette skal rapporteres, og hvordan man kan beregne et belyningsprodukts faktiske miljøbelastning, når en stor del av dette skyldes drift på grunn av strømforbruk.

I dag finnes det en del private selskaper i Sverige som på vegne av bestillere skal kontrollere og godkjenne produkter, men disse forstår ikke alltid problemstillingene, og stiller i noen tilfeller uvesentlige krav som kan være kostbare å vedlikeholde. Dette gjør at mindre bedrifter finner det vanskelig å takle dette, og derfor ikke kan delta i noen anskaffelser, sier Lunell.

-Her har vi en utfordring, da dette er relativt dyrt og tar mye ressurser, selv for et selskap som Zumtobel Group, da det i dag ikke er en internasjonal standard, og dataene som etterspørres er ulike for hvert selskap. For disse selskapene er ikke EPD i seg selv nok, og det må suppleres med en rekke andre opplysninger, og det kan i noen tilfeller stilles spørsmålsteget til kost/nytte for belyningsprodukter.

Vi hører også at tilsvarende selskaper er etablert i andre land og selger sine tjenester til bestillere, sier Lunell.

fakta

EPD:

- EPD - Environmental Product Declaration
- EPD er en Miljødeklarasjon type 3, i hht. ISO 14025
- EPD tar utgangspunkt i LCA – Life Cycle Analyse
- EPD er et verifisert dokument som beskriver miljøprofilen til et produkt eller tjeneste.
- EPD er en global miljødeklarasjon som kun bruker internasjonale godkjente standarder.
- Næringslivets Stiftelse for miljødeklarasjoner, EPD-Norge, er programoperatør for det norske EPD programmet
- Etablert av Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Byggenæringens Landsforening (BNL) i 2002

BREEAM-NOR:

BREEAM-NOR er den norske tilpasningen av det internasjonale miljøsertifiseringsverktøyet BREEAM – Europas ledende miljøsertifiseringsverktøy for bærekraftige bygninger. Det gir en detaljert oppskrift på hvordan man bygger bærekraftig bygg i praksis. Klassifiseringen er basert på dokumentert miljøprestasjon i ni kategorier: ledelse, helse og innemiljø, energi, transport, vann, materialer, avfall, arealbruk og økologi samt forurensning og strekker seg lenger enn myndighetenes minimumskrav. Intensjonen er at BREEAM-NOR skal bidra til økt bærekraft og kvalitet i norske bygg ved:

- Økt trivsel for byggets brukere ved å sikre sunne, forutsigbare og velfungerende løsninger
- Bedre driftsøkonomi, avkastning og verdiøkning
- Bedre miljø og lavere energibruk

epd-norge.no
The Norwegian EPD Foundation